

Els projectes per al casc antic de Berga

per ANTONI CORTINA, MIQUEL ANGEL PRUNÉS
i JOSEP LLUÍS MATEO

Nosaltres, tots, som el nostre passat

Una part d'aquest passat col·lectiu rau en els carrers, places i construccions denominats «cascos històrics» de les poblacions. Sovint, cada pedra, finestra, font,... ocupen un lloc dintre d'un conjunt resultat de modificacions, afegits, enrunaments i reconstruccions constants. Situació de canvi permanent encara que, a voltes, d'un ritme lent quasi imperceptible a la curta memòria d'un home però accelerat si es considera un termini prou llarg.

Molts i greus són els problemes de les ciutats velles per mantenir o recuperar la seva vitalitat. Degradació de les construccions, dels serveis, accesos insuficients, fugida de les institucions cap a les zones més descongestionades de nova creació, envelliment de la població i substitució de la trama social anterior per una multiplicitat de col·lectius la característica més definida de les quals es la seva marginalitat associada a la baixa capacitat econòmica.

Solucionar aquest quadre depassa les possibilitats d'una ciutat per si sola. Cal sumar les iniciatives de les diverses administracions públiques, les institucions ciutadanes privades i dels particulars. La figura de les Àrees de Rehabilitació integrada «ARI» junt amb una consciència col·lectiva decidida a recolzar el procés són els instruments més vàlids.

Aconseguir aquesta coincidència dels ciutadans no es tasca d'un dia. Inevitablement s'ha de passar per unes etapes més modestes per fer créixer l'interès sobre la qüestió i (¡sempre problema!) reunir els recursos monetaris per finançar les operacions.

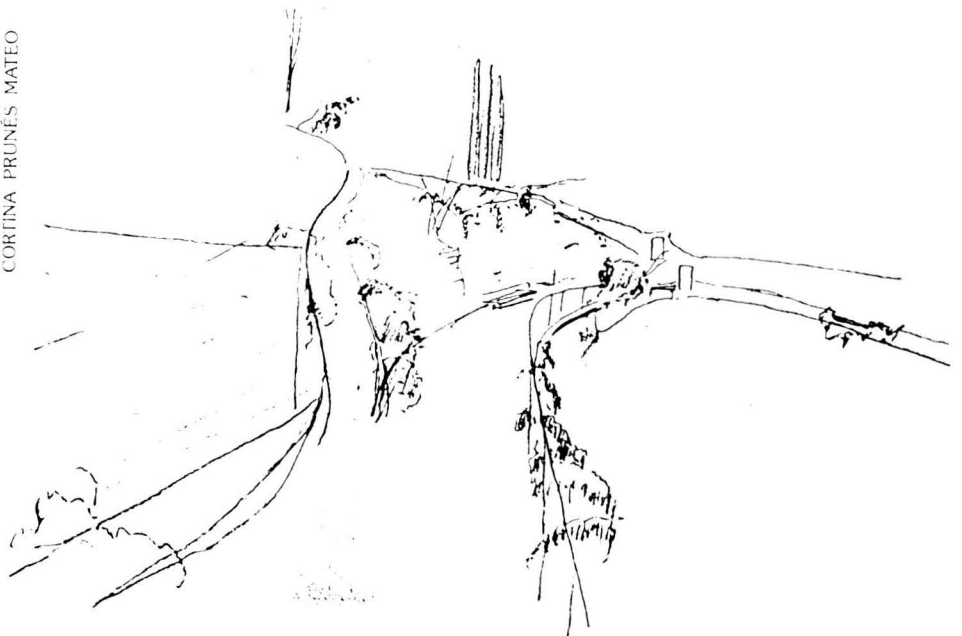
Berga comença aquest camí aprofitant la necessitat de renovar les xarxes d'aigua i clavegueram dels carrers Buxadé, Pietat, Santa Magdalena i Castellar

del Riu per refer la pavimentació dels dits carrers i recrear uns espais «urbans» en el sentit propi del mot. No sols l'automòbil serà el destinatari.

Com es diu més amunt, no es pretén res més, ni gens menys, que una primera passa per revitalitzar el nucli originari de Berga.

Les iniciatives concretes endegades per l'actual Consistori són bàsicament:
—L'estudi i anàlisi urbanístic sobre

CORTINA PRUNÉS MATEO

La rehabilitació del nucli originari de Berga comença a ser una realitat.

Berga com a tema monogràfic de curs de la Càtedra d'Urbanística (Universitat Politècnica de Catalunya) d'en Lluís Cantallops que ha de subministrar dades i suggeriments d'interès per a futures actuacions. És imprescindible tenir una visió de conjunt abans d'actuar físicament sobre quelcom tan delicat com el teixit urbà. Es dirà, amb raó, que això es tasca del Pla General d'Ordenació Ur-

ba. El problema rau en què, al nostre entendre, l'actual instrument d'aquesta denominació no resol la situació ni defineix solucions vàlides i de qualitat pel futur de la nostra Berga antiga.

—La rehabilitació d'una part important de la trama viària del nucli històric tot aprofitant la necessitat de renovar les xarxes d'abastament d'aigua i de clavegueram dels carrers Buxadé, Santa Mag-

dalena, Pietat, Castellar del Riu i Pujada del Castell. Son autors de les dues parts del projecte els arquitectes Antoni Cortina/Miquel Angel Prunés i Josep Lluís Mateo tots ells experimentats en operacions d'aquest tipus. El paviment, es refà amb criteris que excedeixen el planteig minimalista de donar accés als vehicles i secundàriament als cada vegada menys vianants. Es recrearà un seguit estructurat d'espais «urbans» en el sentit propi del mot. Petits racons i configuracions irregulars es convertiran en part d'una trama estructurada al servei d'una idea bàsica. Revitalitzar. No és més, però tampoc gens menys, que una primera passa d'un procés de llarg alè.

Del projecte separem els textos i gràfics que permeten formular una idea genèrica de l'abast i l'actitud de l'actuació.

El projecte abraça intervencions sobre:

La xarxa d'aigua potable. Que es renova totalment a tots els vials de l'intervenció.

La xarxa de clavegueram. També a renovar totalment.

Enllumenat i electricitat. Millora l'enllumenat en uns pocs punts concrets dels diferents vials i a tota la pujada del Castell. Preveu uns conductes passacables per tal que tota nova línia no passi aèria per les cruïlles i es faci amb cable trenat adossat a les façanes de forma visualment ordenada.

La pavimentació. Renova totalment aquest servei a tots els vials. En funció a les diferents característiques de cada vial el tipus de paviment varia.

a) El carrer Buxadé tractat quasi com un espai interior. Amb lloses de 6 cm. de gruix de pedra antilliscant amb espacjament de «tires transversals» d'ample 18, 24, 36 o 42 cm. i llarg de llosa variable entre 15 i 70 cm.

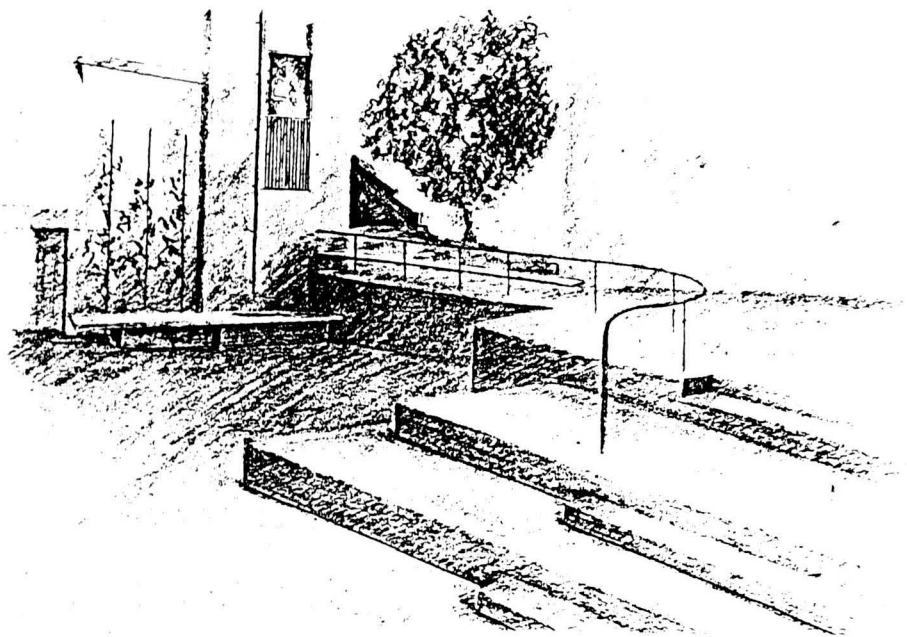
b) Carrer Caritat. Amb les mateixes lloses del cas anterior però en direcció perpendicular a les del carrer Buxadé sense fer els canvis de direcció per «vanos» o tires d'ample variable que, per acumulació guanyen els graus de gir.

c) Carrer Castellar del Riu. Per llambordes de recuperació formant voreres virtuals, és a dir, al mateix nivell que la pedra de format irregular col·locada al centre del vial.

d) Pujada del Castell (tram alt). Comprèn la part del camí que no és visible des del carrer Pietat. El tram inferior, de

Placeta de la Mare de Déu de Queralt, avui.

La placeta després de l'actuació.

fort pendent (25 %) es tracta amb una rampa esgraonada. El frontal de cada graó és de llamborda recuperada i la resta de formigó de color rosat, àrid rodats vist anàleg amb tot a la pedra de Casampons que compona les llambordes del carrer Pietat. El tram superior és del dit formigó tallat a «pastilles» d'uns tres metres.

e) Carrer Pietat. L'espai urbà més suggerent de la zona. Per això se li dóna un tractament més abstracte que a la resta. Unes voreres de lloses de Casampons amb els cantells vistos minimitzats per romats i deixats en voladís respecte al paviment de la calçada i una voravia per el costat sud defineixen una banda d'ample constant que serpenteja entre els límits de les façanes. Llambordes de pedra de Casampons són el paviment de la calçada. Davant de l'ermita de la Pietat el gest en S del vial dóna peu a un joc geomètric de línies de pedra com a voravies que, amb corbes de radi molt obert, surten i desapareixen de la superfície base del paviment.

f) Carrer Santa Magdalena. Resolució anàloga al de la Pietat. La plaça entre aquest carrer i el carrer de l'Om, o primer tram del carrer Pietat, queda definida per un cercle de formigó colorejat i amb àrid de pedra de Casampons. Aquest embut té un desguàs també circular desplaçat, però del centre. S'accentua així el doble caràcter del lloc com a ròtula i com a fi d'una cinta-torrent a l'espera d'una aigua present encara amb el cel clar.

g) Plaça Santa Magdalena. Dos punts de desguàs, embuts anàlegs a l'anterior marquen unes línies de fractura — entrega de les lloses del paviment. Inversa d'una coberta a quatre vessant. O la representació d'un cataclisme; cada vessant adquireix independència i volum propis en accentuar-se les línies de fractura entre elles per canvis de nivell.

h) Pujada al Castell (Tram baix). Desapareix la barana actual i es substitueix per dues d'acer inoxidable. Els graons aprimats de cantell i volats respecte als seus inferiors volen ser plans. Només geometria. Per enfatitzar-los, el mur vertical estucat en groc queda enllumenat per sota des d'uns reflectors a terra. Uns llums empotrats al fons del rec que baixa per un costat del camí enllumenaran tangencialment els murs dels horts i desmaterialitzaran l'escala-rampa. Una barana protegeix de la caiguda als camps inferiors.

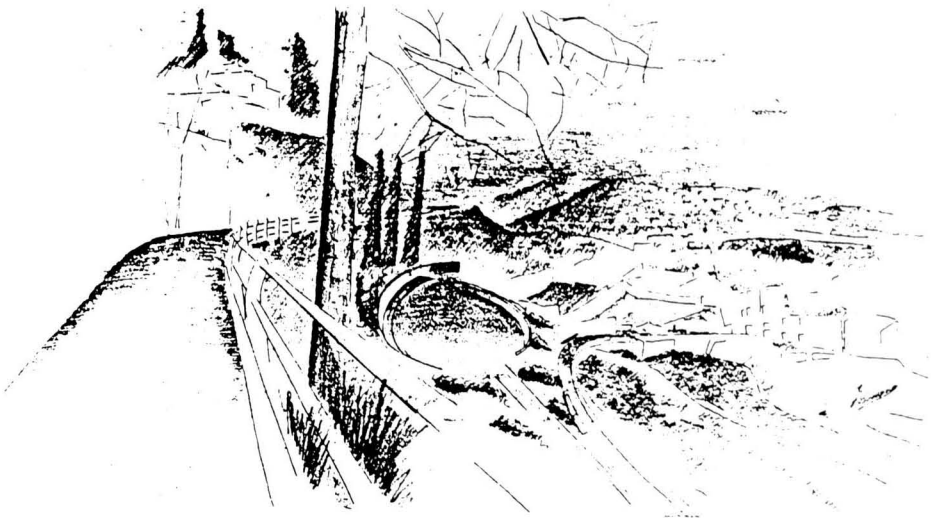
Entre la carretera de Sant Llorenç i la

CORTINA / PRUNÉS / MATEO

Berga des de la carretera de Sant Llorenç, sota el castell.

CORTINA / PRUNÉS / MATEO

Després de l'actuació.

pujada es defineix una feixa plana de planta triangular, on hi ha una gran arqueta d'aigües. La privilegiada situació de mirador sobre Berga i l'actual estat d'abandó han fet pensar es reconvertir-la en una placeta-mirador pavimentada de sauló i amb uns bancs de pedra de planta adaptada, al màxim, a la topografia.

Per evitar fer una descripció més ex-

tensa i de comprensió difícil, remetem a l'eventual lector d'aquestes línies a unes il·lustracions i uns comentaris extrets de la documentació del projecte.

Antoni Cortina,
Miquel-Angel Prunés
Josep-Lluís Mateo, arquitectes